

Vesa Peltola

Ympäristövaliokunta

Lausuntopyyntö: U 48/2021 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston uudelleen laadituksi energiatehokkuusdirektiiviksi; KOM(2021)558 lopullinen

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua energiatehokkuusdirektiivin (EED) johdosta laaditun U-kirjelmän (U 48/2021 vp; 23.9.2021) täydentämisestä ja täsmentämisestä (10.6.2022).

Yleisiä huomioita 55-valmiuspaketista

Kuntaliitto kannattaa kunnianhimoista ja kustannustehokasta energia- ja ilmastotyötä, jolla tuetaan myös Suomen vuoteen 2035 ja EU:n vuoteen 2050 asettamia ilmastoneutraaliustavoitteita. Päättävöitteeksi pitää asettaa kasvihuonekaasujen vähentäminen, kun taas energiatehokkuudelle ja uusiutuvan energian käytölle ei pidä asettaa erillisiä sitovia velvoitteita.

Energiatehokkuutta ja uusiutuvan energian käyttöä edistettäessä on huolehdittava kestävyuden lisäksi energian kohtuuhintaisuudesta ja toimitusvarmuudesta tavalla, joka on myös sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä. Venäjän hyökkäys Ukrainaan on havahduttanut koko Euroopan kiinnittämään Vihreän kehityksen ohjelman (Green Deal) ”Puhdasta, kohtuuhintaista ja toimitusvarmaa energiaa” -tavoitteen jokaiseen elementtiin tarvittavaa huomiota. Venäjän energiasta irtautuminen

Kuntaliitto muistuttaa, että yksityiskohtaisella EU-tasoisella sääntelyllä on mahdollonta ottaa huomioon jäsenmaiden välisiä ja niiden sisäisiä olosuhde-eroja. Lainsäätäjän tehtävänä on asettaa päästövähennystavoitteet, luoda päästöille markkinamekanismi ja hyvät edellytykset investoinneille – ei päättää teknologisista ratkaisuista alati muuttuvassa tilanteessa.

Vesa Peltola

Kuntaliiton mielestä EU:n pitäisi keskittyä energia- ja ilmastotyössä tavoitteiden asettamiseen ja jäsenvaltioiden energia- ja ilmastotyön tukemiseen. Lisäksi EU:n rooliin sopii valvoa asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Tiukka sääntely sopii huonosti jäsenmaille, joiden olosuhteet usein poikkeavat huomattavasti toisistaan. Sen vuoksi 55-valmiuspaketin toteuttamiskeinot pitää jättää jäsenmaiden päätettäväksi, jotta päästöjen vähentämiskeinoja voidaan tarkastella kokonaisvaltaisesti teknologia-neutraalilla ja kansalliset, alueelliset ja paikalliset vahvuudet huomioon ottavalla tavalla.

Kuntien olosuhteet ja resurssit vaihtelevat

Kuntien ja kuntayhtymien rakennuksista noin 60 % sijaitsee muuttotappiokunnissa ja noin kolmasosa alueilla, joissa väestötiheys on alle 10 asukasta neliökilometrillä. Kerosalasta noin neljäsosa sijaitsee väestöä menettävissä, harvaan asutuissa kunnissa. Etenkin muuttotappiokunnissa kaikkia rakennusten peruskorjauksia on harkittava tarkoin sen mukaan, millaisia rakennuksia kunnan palveluverkkoon arvioidaan tarvittavan tulevaisuudessa.

Vastaavasti muuttoliike lisää palvelurakennusten ja investointien tarvetta muuttovoitokunnissa. Maakuntauudistuksen myötä taseen merkitys kuntien taloudessa kasvaa, koska suurin osa kuntien, kuntayhtymien ja kuntien liikelaitosten kiinteistöistä jää edelleen kuntien omistukseen. Maakuntauudistus tuo monin paikoin epävarmuutta kuntien omistamien rakennusten tulevaisuuteen, mikä vaikeuttaa suunnitelmallista kiinteistönpitoa.

EU-tasoiset rakennuksia koskevat joustamattomat energiatehokkuusvaatimukset eivät sovellu Suomen tapaiseen harvaan asuttuun ja monilta osin murrosta elävään maahan. Erillisiä energiatehokkuusperuskorjauksia ei kuntien rakennuksissa ole järkevää tehdä, vaan energiatehokkuuden parantaminen kytketään käytännössä aina osaksi muuta, suunnitelman mukaista peruskorjausta.

Huomioita U-kirjelmästä

Kuntaliiton mielestä komission EED-ehdotuksen johdosta laadittu valtioneuvoston U-kirjelmä (U 48/2021) on edelleen kannatettava. U-kirjelmässä on hyvin tuotu esiin komission EED-ehdotuksen heikkoudet, joita voi kuntasektorin näkökulmasta luonnehtia monilta osin ylisääntelyn ilmentymiksi. REPowerEU-ehdotusta koskevaan kannanottoon voi myös yhtyä.

Kuntaliitto huomauttaa kuitenkin, että jo 55-valmiuspaketin EED-esityksen energiansäästövelvoitteiden täyttäminen on arvioitu olevan nykyisillä poliittisilla ohjauskeinoilla hyvin hankalaa, jopa mahdotonta, jos vielä samaan aikaan sähköistyminen etenee odotusten mukaisesti ja vetytalous vauhdittuu. REPowerEU-esityksen myötä

Vesa Peltola

energiansäästövelvoite (13 %) liki puolitoistakertaistuisi 55-valmiuspaketissa esitetystä (9 %). Lienee perusteltua epäillä, onko näin iso velvoite enää realistinen ja onko se ristiriidassa kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteiden kanssa.

Muita huomioita rakennusten energiadirektiiveistä

55-valmiuspaketti sisältää runsaasti tiukennuksia etenkin rakennusten energiankäyttöön. Energiatehokkuusdirektiivin (EED), uusiutuvan energian direktiivin (RED III) ja rakennusten energiatehokkuusdirektiivin (EPBD) ehdotukset koskevat suuresti myös kuntasektorin rakennuksia.

Yksistään EED:n artiklan 6 sisältämä ns. pakkosaneerausvelvoite (vuosittain 3 % pinta-alasta peruskorjattava lähes nollaenergiarakennuksiksi) toisi kunnille noin 3,6 miljardin euron vuotuiset lisäinvestoinnit ilman merkittävää vähennystä kustannuksiin tai kasvihuonekaasupäästöihin. Kuntien tilinpäätöksissä nämä lisäinvestoinnit näkyisivät pitkälle tulevaisuuteen satojen miljoonien eurojen kasvavana vuotuisena lisätaakana.

EED:n, RED III:n ja EPBD:n muutosehdotusten yhteisvaikutuksia on syytä arvioida uudelleen ristikkäisyyksien poistamiseksi ja kustannustehokkaan energia- ja ilmastotyön varmistamiseksi. Kustannustehokkuuden korostamista puoltaa myös REPowerEU-tavoite vähentää nopeasti riippuvuutta Venäjän tuontienergiasta, jotta käytettyjä resursseja kohti saadaan mahdollisimman suuri vaikuttavuus.

SUOMEN KUNTALIITTO

Vesa Peltola
energia-asioiden erityisasiantuntija

Jakelu
Tiedoksi

Ympäristövaliokunta
Kuntaliiton kirjaamo

